

Эссе. Алаш жалы: ұлттың рухын биіктеткен ерекше көзқарас

Сөздің басын ұлттың өятқан, енді аяқтап тұрғызған „Алаш”-тан бастайық. Алаш жалы қандай? және неге оның жалы ерекше? XX ғасырдың құрғау кешесіндей бағалап, Алаш зиялылары жалықты қалай сауаттандырып, жарқын болашаққа итермеледі? - осы сұрақтарды бүгінгі эсседе талқылап, жауабын алатын боламын.

Біріншіден, Алаш - ең мықты қазақ зиялыларынан құрылған одақ. Құрамындағы тұлғалардың түпкі мақсаты бір, яғни мақсаты айқын. Сол заманның қанша қызығушылықтары мен қазақ ұрпағының жойылып бара жатқанын және осы мақсаттарды алып көре отыра, еш әрекет жасамаған үкімет үлкен қарағышық тудырды. Осы болып жатқан жағдайдың бәрі алашқа мықты рух пен ерекше көзқарас сипады. Құл сайын жалықты оқытып, оларға болып жатқан жағдайға бей-жай қарамау керек екендігін түсіндіре білген алаш, өз жалын оқастардан бастады. Кішкентай балаларға әліппені үйретіп, тақпақтар оқтатқызыды. Жай емес, әр сөзінде терең ой мен зор мағына жатқан өлеңдерге баулыды. Бұл ісімен алаш тек балаларды емес, оларды бағып отырған әке-шешелерінде тәрбиелі ағды.

Екіншіден, әр түрлі жалық пен жиналған

өткізін, балып жатқан мәселені бар халыққа жайған „Әр қазағым - бауырым“-демекин әр қазақ баласының өмірін сақтау перектігін, олар бізге берілген аманат екендігін тақсымақ түсіндірді. Халық ойын ортаға салып, оларды өз ойын ашық айтып жеткізуге үйреті біді. Ауыл-үйлерді шаршап, әр отбасы түйсігінде бірде болсын ой қалсын, деп жан салды.

Осы қазақ көтері басты,

Өткізбей қараңызда бекер жасты, - десе сеніңді осы жағдарымен барша ұлтты айтты.

Үшіншіден, Алаш үкіметтен қорықпады және кез - келген жазаға дайын болды. Олардың соң байтын рухы мен өз елі үшін намысоз бар халыққа ұлы болды. Сталиннің қалқы шек қуғын-сүргін оларды 1 секундта да мазаманады. Ұлттың рухының биіктеуі және халықтың сауаттануы бірте-бірте өз жеңісін беріп жатты. Халық үкіметтің көз жұмып отырған мәселерін көре бастады.

Қорытындылай келе, Әлихан Бөкейхан атамыз құрған „Алаш молы“ әр қазаққа, өмірге олардың қозғаларасымен қарауға ишкіңдік берді. Шексіз ишкіңдіктері бар өмірге, өздерін шектемеуді үйретті және ең бастысы, қазақ рухын еш қашан түсірмеу керекін айла-арнаға бекітті. Алаш зиялылары ату жазасына кесілсе де, бұл партия ишкіде жойылса да, арттары

нан қандырған мұрасы өшпеді, өшпейді де.
Олардың қазақ өміріне қосқан үлесі зор, жиі
аузымыз. Сондықтан ерекше көзқарасты „Алаш
молы“ ғұламаны ұмытпасақ, қазақ тарихының
бір бөлігі!